

τῇ πεποιθήσει διτὶ προσεχῶς θὰ ἐκπληρωθῇ ἡ προφήτεια του, καὶ ἐν τῇ συναισθήσει διτὶ ἔξετέλεσε τὸν προορισμόν του, ἀνιδρύσας τὸ πρότυπον χριστιανικῆς κοινότητος. Τὸ ἔργον του ἔμεινε πράγματι ἀσάλευτον. Οἱ διακόσιοι περίπου ἐναπομείναντες κάτοικοι τῆς Οἰκουμένας, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος γέροντες καὶ γραῖαι, ἥθελον νὰ ἀποδάνωσιν ἐν τῇ πίστει, ἐν ἡ ἔξω, καὶ δὲν μετέβαλον οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὸν συνήθη καὶ δι’ αὐτοὺς ἡγιασμένον βίον των.

Οἱ Ράπποις ἐφρόντισε πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ περὶ πάντων ὅσα ἐθεώρει ἀναγκαῖα πρὸς περαιτέρω διατήρησιν τοῦ κράτους του. Οἱ διάδοχοι του ὡς πρῶτος ἡγούμενος τῆς κοινότητος ἦτο ὁ πιστὸς αὐτοῦ ὀπαδὸς Romelius Backer, μετὰ τοῦτον δὲ ὁ Jacob Henrici, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων καὶ ἐνεγράφετο ἡ δλη περιουσία τῆς κοινότητος. Ηἱ περιουσία αὕτη ὑπολογίζεται ἥδη εἰς δώδεκα ἑκατομμύρια δολλάρια, ἀλλὰ τὸ αὐτηρῶς τηρούμενον μυστικὸν περὶ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως τῆς κοινότητος δὲν δ' ἀποκαλύφθῃ ἐντελῶς, εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ὀλίγων εἰσέτι ὑπολειπομένων μελῶν τῆς καὶ τὴν ἐντελὴν αὐτῆς ἀποσύνθεσιν. Ἐν Βυρτεμ-

βέργη ὑπάρχει μέγα πλῆθος οἰκογενειῶν, αἵτινες προετοιμάζουσιν ἥδη τὰς κληρονομικὰς ἀξιώσεις των ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς κοινότητος τῶν Ράππων. Αὐτὸς ἡδὲ εἶνε τὸ τέλος τοῦ ἔργου τοῦ Ράππου, ὅπερ ἔζησεν ἥδη σχεδὸν μίαν ἑκατονταετίαν. Ἀλλ' ὁ πλοῦτος, ὁ ὄποιος συνεσωρεύθη διὰ τῆς κοινῆς ἐργασίας πολλῶν καὶ διὰ τῆς ἀποχῆς τῶν ἀτόμων ἀπὸ πάσης πολυτελείας, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἔμεινε κατ' οὐσίαν ἀχρησίμευτος. Ηἱ μικρὰ αὕτη κοινωνιστικὴ πόλις ἀπώλεσε τὴν ἐλκυστικὴν αὐτῆς δύναμιν εὐθὺς ὡς ἀπεβίωσαν οἱ πρῶτοι αὐτῆς ἰδρυταί, οἱ διαγαγόντες δουλικὸν σχεδὸν βίον πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ιδεῶν των. Οἱ πεπολιτισμένοι ἀνθρωποί ἐπιδιώκει τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ τὴν οἰκογενειάν του, ἀλλὰ μενδ' ὅσον οἷόν τε μείζονος ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Τὴν ἀτομικὴν ταύτην ἐλευθερίαν δύνανται ἀτομά τινα διὰ ὅρησκευτικούς ή οἴους, δήποτε ἄλλους λόγους νὰ στερηθῶσιν ἐκουσίως, ἀλλ' ή κοινωνία ἐν γένει πάντοτε δὰ προσπαθῇ νὰ τὴν διατηρῇ ὡς τὸν πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον ὄρον πάσης ἐπιγείου εὐδαιμονίας.

ΣΜΙΘ-ΒΑΙΣΣΕΝΦΕΛΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΝΤΑ.

Ἄγαπητέ,

Πλῆθος, πλῆθος περιηγητῶν· ποικίλοι τὴν ἀναβολήν, ιδιότυποι τὴν φυσιογνωμίαν, ὑπὸ μάλης ἔχοντες τὸν ἔρυθρὸν Bädecker διευθύνονται ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὸ Θησεῖον καὶ ἀπὸ τὸν Κολωνὸν εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον ιστάμενοι μετά τίνος κάτανύξεως ἐπὶ τῶν ἐξεγειρόντων ιστορικὰς ἡ καλλιτεχνικὰς ἀναμνήσεις χώρων, ἐξιστάμενοι πρὸ τῶν θαυμασίων πλαστικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Βεβαίως ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες ἀνατραφέντες ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, αἰσθάνονται πραγματούμενον εὐγενές ιδεώδες εὑρισκόμενοι ἐν τῇ ἐνδόξῳ πόλει, ἵν τοσάκις ἥδη είχον ἐπισκεφθῆ διὰ τῆς φαντασίας των. Άλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι οἵτινες μεταιφέρουσι τὰς ἀποσκευάς των ἀπὸ τῶν γενοδοχείων εἰς τὰ ἀτρόπλοια ἢ τοὺς σιδηροδρόμους, ψυχρῶς, μηχανικῶς καὶ τὸ χαρακτηριστικώτερον σημεῖον ὅτι διῆλθον διὰ πόλεως τίνος εἴνε τὰ ἐπὶ τῶν κιβωτίων τῶν ἔντυπα χαρτία. Τὰ μνημεῖα ἀντανακλῶνται εἰς τοὺς ἀπαθεῖς ὄφθαλμούς των, ἀλλ' ἢ τοῦ καλοῦ ἐντύπωσις δὲν φένει μέχρι τῆς καρδίας των. Πρό τινων ἐτῶν, ἐν Ζυρίχῃ, ἐκάθημην ἐν τῷ θεάτρῳ πλησίον γεροντοκόρης Ἀγγλίδος· παριστάνετο ἡ Mignon τοῦ Thomas, ἢ δὲ Ἀγγλίς ἐκράτει τὸ λιβρέττον τοῦ μελοδράματος, εἰς τὸ ὄποιον κάπου κάπου ἐφαίνοντο σημειώσεις διὰ μολυβδοκονδύλου. Ἡσθάνθην ἀκατανόητον περιέργειαν νὰ ἴω τὰς σημειώσεις ἐκείνας· καὶ σὲ βεβαίω, ἥξιε τὸν κόπον. Εἰς ἐν μέρος ἐσημείωνεν ἡ μεθοδικὴ θυγάτη τῆς Ἀλβιόνος «Ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ συγκίνησιν!» Ἀλλαχοῦ «ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ γέλιο!» καὶ παρασάτω «ἐδῶ εἶνε μέρος διὰ χειροκρότημα!» Τοιοῦτοι εἶνε πολλοί καὶ ἔκ τῶν περιηγητῶν πρὸ τῶν γλυπτικῶν ἡ ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων· βλέποντες διτὶ δὲ δόδοις ὄδηγός διν κρατοῦσιν ἀνὰ χεῖρας χαρακτηρίζει τὸν Ἐρμῆν τοῦ Πραξιτέλους ὡς

ἀριστούργημα ἀριστουργημάτων ἐφιστῶν τὴν προσοχήν των διὰ τριῶν παχέων ἀστερίσκων. (ῶς γνωρίζεις ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀστέρων ὅριζει τὴν ἀξίαν ἐν τοῖς Ὁδηγοῖς τοῦ Βαύδεκερ, ὡς τὸν βαθμὸν ἐπὶ τῶν ἐπωμίδων τῶν ἀξιωματικῶν) ἀνοίγουσι τὸ στόμα των καὶ τοὺς γαλανούς ὄφθαλμούς των καὶ ἡ κατὰ παραγγελίαν ἐκστασίς των διαρκεῖ λεπτὰ τίνα· μετ' ὀλίγον συνέρχονται, σύρουσι γραμμὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μνημείου, ἢ γράφουσιν ἀπλούστατα εἰς τὸ περιθώριον: «Τὸ εἰδα!» ἐπειτα μὲ ἀναπεπανμένην τὴν συνείδησιν διτὶ ἐξετέλεσαν πιστῶς τὸ περιηγητικόν καθῆκόν των πηγαίνουσιν εἰς ἄλλο μνημεῖον διὰ νὰ αἰσθανθῶσιν πρὸ αὐτοῦ διτὶ τοῖς ὑποδείξει δέρυνθρός των σύμβουλος.

Τὰ ἔνοδοχεῖα τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος πληρούνται ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· χθὲς ἀφίκετο ὀλόκληρον κερβάνιον ἀμερικανίδων, εἰκοσιπέντε τὸν ἀριθμόν, περιηγουμένων τὸν κόσμον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐνὸς διοπτροφόρου. Ἐν τούτοις οἱ Ἑλληνες δὲν ἔμαθον ἀκόμη τὴν τέχνην τοῦ ἐκρεταλλεύεσθαι τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ἢ τὴν φήμην τῶν περιωνύμων καλλιτεχνημάτων. Οἱ Ἐλβετοί πρὸ πάντων καὶ ἐπειτα οἱ Ἰταλοί ἀνήγαγον εἰς ἄληθη ἐπιστήμην τὸ προσελκύειν γένους καὶ ζῆν ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὅποια ἀφίνουσιν οὗτοι κατὰ τὴν διαμονήν των. «Οταν συντελεσθῇ ἡ μεγάλη γραμμὴ τῶν συνόρων, δταν αἱ Ἀδηναι συνδεθῶσι σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας, καὶ Γερμανίας, δταν ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐλευσίς δὲν θὰ λογίζηται ως αὐτόχρονα ἐπιχείρησις καὶ τὸ ἔλληνικὸν βασίλειον παύση πλέον νὰ λογίζεται ως ἀπομερακρυσμένη Ἀνατολή, ὡς Orient, τότε βεβαίως περισσότερας μορφάς θὰ ἴωσι τὰ μάρμαρά μας, περισσότερας ἀλλογλώσσους ἐπιφωνήσεις δ' ἀκούωσι τὰ ἀγάλματά μας, περισσότερους μιλόρδους θὰ μέτακομίζωσιν οἱ ἀμαξηλάται καὶ περισσότερα ψευδῆ ἀρχαῖα διὰ πωλῶσιν οἱ αρχαιοκάπηλοι.

Αι πρός συντέλεσιν τῆς γραμμῆς ταύτης ἔργασίαι ἔξακολουθούσι συντόνως· παρὰ τὴν Λαμίαν, ἐγγὺς τοῦ χωρίου Μπράλλου πρόκειται νὰ διατρηθῇ ὅρος· ὡστε ὃ' ἀποκτήσῃ καὶ ἡ Ἑλλάς μας σήραγγας, ὑφ' ἀς θὰ διέρχωνται αἱ ἄμαξοστοιχίαι· ἡ ἀτράπαραξα θὰ εἰσορμῷ εἰς τὸ μαρόν, χαῖνον στόμα, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ σιδηροδρόμου ὃ' ἀνάπτωσι τὰ φῶτα, θὰ παρέρχωνται πέντε, δέκα, μακρά, ἀτελεύτητα λεπτά καὶ ἐπειτα θὰ φαίνεται τὸ γλυκὺ καὶ παρήγορον φῶς, ἡ «άκτις ἥλιου, τὸ κάλλιστον φάσος» τοῦ Σοφοκλέους.

Ο Σοφοκλῆς μοὶ ἐνθυμίζει τὰ μαθητικά μου ἔτη, ταῦτα τὰ διδακτικὰ βιβλία καὶ οὕτω διὰ τοῦ συνειρροῦ τῶν ιδεῶν μοὶ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ θορυβώδης καὶ ζωηρὰ συγκέντησις, ἥτις ἀπασχολεῖ ἐν Ἀθήναις τοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους.

Γνωρίζεις τί εἶνε τὰ διδακτικὰ βιβλία, ἐν Ἑλλάδι ιδίως· φυλλάδες, κακοτυπωμέναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μὲ φύλλα ἄρραφα καὶ διασκορπιζόμενα ἐκ τῶν χειρῶν ἡ ἐσταχώμεναι οὕτως ὡστε νὰ ἐνθυμίζωσι τὰς χονδρὰς ράφας ἐμβαλωματοῦ· εἴμαι βέβαιος ὅτι οὐδέποτε ἐπέστησες ἐπὶ τῶν βιβλιαρίων τούτων τὴν προσοχήν σου· ἐξ ἄπαντος θὰ ἐθεώρεις αὐτὰ προϊόντα ἀπλῆς τυπογραφικῆς βιομηχανίας ὅπως τὸν δινειροκρίτην, τὸν Μπελτόλδον, τὰς Συλλογὰς τῶν Διανοτραγούδων, κτλ. κάτι τι ἀδέσποτον, οὐδὲ ἡ ἀξία ἀποτελεῖται μόνον ἐκ τοῦ χάρτου καὶ τῆς μελάνης καὶ οὐ τινος ιδιοκτήτης καθίσταται ὁ ἐντυπῶν διὰ τῶν στοιχείων τοῦ τυπογραφείου του τὴν μελάνην ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Άλλ' αὐτὰ τὰ μικρά καὶ ταπεινὰ βιβλιάρια ἔχουντι πολὺ μεγάλην σημασίαν· ἀλλως τε εἰς τὸν αἰώνα μας ἡ σπουδαιότης ἀπὸ τῶν μεγάλων μετηνέχθη εἰς τὰ μικρά· τὰς ἀλληλοδιαδόχους μεταμορφώσεις τῆς σφαίρας μας νομίζεις ὅτι ἐξετέλεσαν τὰ ἡφαίστεια, οἱ μεγάλοι κατακλυσμοί; Ἡ μεταβολὴ αὕτη εἶνε ἔργον τῶν ἀνωμάρων καὶ ἀδιοράτων, τῶν μικρῶν κόκκων ἄμμου οὓς ἐκύλισε τὸ ὕδωρ ἐπὶ ἀναριθμήτους αἰῶνας· οἱ βράχοι τοῦ κοραλλίου κατέστησαν ἥπειροι διὰ τῆς ἔργασίας ἐν τῷ βάθει τοῦ ὠκεανοῦ ἐργαζορένων ζωαρίων. Μήπως τὸ ἔργον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἡμῶν δὲν εἶνε ἐμπειστευμένον εἰς ἀόρατα μικροσκοπικά ὄντα;

Πανταχοῦ τὰ μικρά· ἐν τῇ βαθμιαίᾳ πορείᾳ τῆς δημιουργίας ἡ ἐν τῇ ἀνελίξει τῶν κοινωνιῶν. Οἱ μεγαλείτεροι μυθιστοριογράφοι τοῦ αἰῶνος, ἡ Ἐλλιοτ, ὁ Δίκενς, ὁ Δοστογέβσκη, ὁ Ζολά δὲν μελετοῦν τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς πρίγκιπας ἀλλὰ τοὺς ταπεινούς, τοὺς ἀποκλήρους· οἱ ιστορικοὶ τῆς ἐκατονταετηρίδος ἡμῶν δὲν ἀναπλάττουσι τὸ παρελθόν διὰ τῆς διηγήσεως ἀνεκδότων τῆς αὐλῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀναπαραστάσεως τῶν τάσεων καὶ τῶν παθημάτων τῶν λαῶν, ἐν οἷς ἐκφαίνεται χαρακτηριστικῶς τὸ πνεῦμα τῶν φυλῶν.

Μή τὸ μέγιστον κοινωνικὸν πρόβλημα δὲν ἀποτελεῖ ἥδη ἡ σχέσις τοῦ κεφαλαίου πρὸς τὴν ἔργασίαν; τὸ μέγαρον διαπραγματεύεται μὲ τὴν καλύβην· αἱ ἑκάστοτε ἀπεργίαι, αἱ διεκδικήσεις τῶν δικαιωμάτων, ἡ ὑπόκωφος καὶ ἀνήσυχος ἐξέγερσις τῶν κάτω κοινωνικῶν στρωμάτων ἀναγγέλλουσι πανταχόθεν ὅτι καὶ οἱ μικροὶ θέλουσι νὰ ἴδωσιν ἥλιον.

Εἰς τοιούτους χρόνους, φίλε μου, τὰ βιβλιάρια ταῦτα παντὸς ἀλλου εἶνε ἄξια ἡ περιφρονήσεως· ἡ σημασία· των, ἡ ἐπίδρασις τῶν εἶνε μεγάλη καὶ βαθεῖα· αὐτὰ

ἀναλαμβάνουσι νὰ δώσωσι τὴν ὄριστικήν διεύθυνσιν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ν' ἀπαρτίσωσι τὸ κεφάλαιον τῆς συνειδήσεως τῶν ὄμαδων ἐξ ὧν συλλήβδην ἀποτελεῖται ὁ λαός· ἡ συγγραφή των φαίνεται εὔκολος, ἀλλ' εἶνε εὔκολος μόνον εἰς τὸν ἀμαθεῖς, τοὺς ὅποιους οὐδὲν δεσμεύει· οἱ ἄλλοι ἐργάζονται κατὰ μικρὸν καὶ ἐπιπόνως· πᾶσα ἡ ἔργασία τῶν σοφῶν οἵτινες ἐπὶ ἔτη μακρά ἐμελέτησαν τοὺς νόμους τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τὰς διὰ τῶν αἰώνων ἀποπείρας πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, οἵτινες διετύπωσαν τὸν σκοπὸν τῶν ἔθνων καὶ τὸν ἀτόμου καὶ ὑπέδειξαν τὰ μέσα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου ιδεώδους, πᾶσα αὕτη ἡ ἔργασία ἀποτελεῖ τὴν θερελιώδη βάσιν τῶν βιβλιαρίων τούτων· διὰ νὰ ἔχωσι λόγον ὑπάρξεως πρέπει νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τῶν νόμων τῆς ἀτομικῆς καὶ ἐθνικῆς ψυχολογίας, ἐπὶ τῶν ἀπαρεγκλίτων ἀξιωμάτων τῆς ἡθικῆς, ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς διδακτικῆς· ἀλλως πρέπει νὰ στοιβαχθῶσι εἰς μεγάλους σωροὺς καὶ νὰ καθῶσι. 'Η εὐθύνη των εἶνε μεγάλη· ἀλλοτε ἥτο βαρεῖα ἡ ἐντολὴ τῶν παιδαγωγῶν τῶν μελλόντων βασιλέων, διότι τὰ πάντα ἔκειντο ἐν γούναι τῶν βασιλέων· Τώρα βαρεῖα εἶνε ἡ εὐθύνη τῶν παιδαγωγῶν τῶν λαῶν· διὰ τῆς καυδολικῆς ψηφοφορίας σήμερον ἡ θέλησις τῶν λαῶν φθάνει παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου καὶ ὁ σκηπτοῦχος ἀναζ δὲν δύναται νὰ τὴν συντρίψῃ· ἐξετάζων τις τὴν ἀλληλένδετον σειρὰν τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων βλέπει ὅτι ἡ τροπὴ τῆς πολιτείας, ἢν ἀκολουθοῦσι τὰ συνταγματικὰ ἔθνη δὲν δίδεται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ἀλλ' ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω· ἡ κυβέρνησις χώρας τινὸς ἀξίζει δι, τι ἀξίζει ἡ πλειονοψηφία τῶν ἐκλογέων της. Τίς λοιπὸν ἀγαπῶν τὸ ἔθνος του δὲν θὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν ὄμαδων, δὲν θὰ φροντίσῃ περὶ τῶν μέσων αἰτίαν δύνανται νὰ τρέψωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν φοβεράν αὐτὴν δύναμιν, τὸ τεράστιον αὐτὸ δινορισμα τῆς θελήσεως;

Άλλ' ἐν Ἑλλάδι οἱ τοιοῦτοι μῆστωρες δὲν ἐλλείπουσι· τὸ δυστύχημα ἵσα ἵσα εἶνε δι, ἡ ἀφθονοῦσι· πᾶσα διδασκαλίσκος μόλις ἐξελέθων τοῦ ὡοῦ του μετεβάλλετο μέχρι πρὸ τινος εἰς συγγραφέα· οἱ στεναὶ καὶ συγκεχυμέναι ιδέαι του συναπτοτίζοντο εἰς βιβλίον· καὶ μετὰ τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος τοῦ ἔργου ἥρχισε τὸ βιομηχανικὸν καὶ ἐμπορικόν· ίκεσία, ἐπικλήσεις μέσων, ῥαδιουργία, τὰ πάντα ἐτίθεντο εἰς ἐνέργειαν πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ βιβλίου.

Οὕτω τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἥτο εἰς τὴν διάθεσιν μερικῶν φυλλαδοεπιχειραματιῶν, οἱ δόποιοι ἄνευ ἐξελέγξεως ἐξήσκουν ἀνενόχλητοι πρὸ τῆς ρίνδος τοῦ Κράτους τὴν κερδοφόρον χειροτεχνίαν των.

"Οταν διὰ τῆς ιδρύσεως τοῦ διαγωνισμοῦ ἐθεσπίσθη ἡ ἐξέλεγξις καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐγκρισις τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ταραχὴ καὶ ἀπελπισία κατέλαβε τὸ στρατόπεδον τῶν φιλλαδοποιῶν· μόνον εἰς τὸ σκότος ήδυναντο νὰ ζωσι ὡς αἱ κουκουβάγιαι, ήδυναντο νὰ ὑπομείνωσι τὸ φῶς, καὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ σκότος των μετὰ σχετλιασμῶν καὶ ἀπασίων προρρήσεων.

Τὰ πράγματα ἀπέδειξαν ὅτι οἱ φυλλαδοέμποροι ἦσαν κακοὶ προφῆται ως ἥσαν καὶ κακοὶ συγγραφεῖς.

'Ἐπελθόνσης πρὸ μικροῦ μεταβολῆς τῆς κυβερνήσεως οἱ βιβλιοχειρώνακτες ἀνενόρησαν· πῶς; δὲν ὃ' ἀνατείλη λοιπὸν πάλιν ἡ ποδητὴ ἐλευθερία νὰ δύνανται νὰ

ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ.

Εικόνα ύπο Karla Freibach.

γράφῃ τις ἀνεξελέγκτως ὅτι καὶ δπως θέλῃ, καὶ ἐπειτα
νὰ φροντίζῃ διὰ παντοίων μέσων θεριῶν καὶ ἀθερίτων
περὶ ἐκποίησεως τοῦ ἑμπορεύματος;

Ἐντυχῶς ὑπάρχουσιν ἄνδρωποι ὑγιεῖς τὸν νοῦν,
πονοῦντες τὸν τόπον, συναισθανόμενοι τὴν εὐδόνην
ἢν ὑπέχουσιν οἱ γράφοντες τὰ βιβλιάρια, περὶ ὧν
ἄμιλησα ἀνωτέρω, καὶ ἡ ἐν τῷ Βαρβακείῳ συνελθοῦσα

μεγάλη συνέλευσις διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν καὶ
πολλῶν ἄλλων λογίων ἀπεφάσισε παρψήφηρει σχεδὸν νὰ
ἐκφράσῃ εὐχὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν περὶ διατηρήσεως τοῦ
διαγωνισμοῦ: τοῦτ' ἔστι τοῦ ὑψηλοῦ ἐλέγχου τοῦ Κράτους.

Σὲ ἀσπάζομαι

Παρεπίδημος.

ΕΑΡΙΝΑ ΚΥΜΑΤΑ.

Μυθιστόρημα ὑπὸ ΙΒΑΝ ΤΟΥΤΡΓΕΝΙΕΦ.

(Τέλος.)

Ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των. Μὲ μίαν μόνην ισχυρὰν
κίνησιν τῆς χειρὸς ἔρριψεν ἡ Μαρία Νικολάγεβνα τὴν κόμην τῆς
πρὸς τὰ ὄπιστα. Ἐπειτα παρετήρησε τὰ χειρόκτια τῆς καὶ τὰ ἔξε-
βαλε.

«Τὰ χέρια μου θὰ μυρίζουν ἀπὸ πετοί,» εἶπεν «ἄλλα δὲν σᾶς
πειράζει, — ἀλήθεια;»

Ἡ Μαρία Νικολάγεβνα ἐμειδίσαε, καὶ ὁ Σανίν ὠσαύτως. Ἡ
μανιώδης αὐτὴ ἵπαστική ἐκδρομὴ ἐφαίνετο ὅτι τοὺς ἐσυμφιλίωσεν
ἔπι τέλους.

«Πόσων ἑτῶν εἰσθε;» ἥρωτησεν αἴφνις ἡ Μαρία Νικολάγεβνα.
«Εἰκοσιδύο.»

«Τὶ λέτε! Κ' ἐγὼ εἶμαι εἰκοσιδύο. Εἶνε εντυχῆς ἡλικία.
Προσθέσατε αὐτές τές δύο ἡλικίες μαζῆς καὶ μένει ἀκόμη πολὺ ἔως
τὸν καιρὸν ἑκεῖνον, ὅπου ἀρχίζει ὁ ἄνδρωπος νὰ γηράζῃ. Ἀλλὰ
τὶ ζέστη ποῦ εἶνε! Εἶμαι κόκκινη;»

«Οσὰν παπαροῦνα!»

Ἡ Μαρία Νικολάγεβνα ἀπέμαζε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὸ μα-
δῆλιον.

«Οταν φάσσουμε μέσα 'ζε δάσος, θὰ εὑρούμε φρεσκάδα. Ἔνα
παλαιὸ δάσος εἶνε φάσσαν ξνας παλαιὸς φίλος. «Ἔχετε φίλους;»

«Ο Σανίν ἐσκέφθη ἐπὶ τινας στιγμάς, καὶ εἶτα ἀπήντησε:

«Ναι, ἀλλὰ δλίγους μόνον. Ἔν τούτοις δὲν ἔχω κανένα ἄλλ-
θινόν φίλον.»

«Ἐγὼ ἔχω ἀληθινοὺς φίλους — μόνον πῶς δὲν εἶναι πα-
λαιοί. Παραδείγματος χάριν τὸ ἀλογό — εἶναι καὶ αὐτὸ φίλος. Μὲ
πόση προσοχὴ μᾶς βαστᾷ καὶ μᾶς φέρνει! «Ω, τὶ ώραια ποῦ εἶνε
ἔδω! Καὶ εἶνε δυνατόν, νὰ ἀναχωρήσω μεθαύριο γιὰ τὰ Παρίσια;»

«Ναι . . . Εἶνε δυνατόν;» ἐπανελάμβανεν ὁ Σανίν.

«Καὶ σεῖς γιὰ τὴ Φραγκφούρτη;»

«Ἄλ . . . — εἰς τὸ δύνομα τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ
ἡμέρα εἶνε ὀλὴ ἴδική μας . . . ἴδική μας . . . ἴδική μας!»

* * *

Οι ἵπποι εἶχον ἔλυτη ἔως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δάσους. Τῷρα
εἰσεχθρόσαν. Ἡ βαθεῖα, μαλακὴ σκιὰ τοὺς περιεκλύπτει τανταχόδεν.

«Ὦ! Ἐδῶ εἶνε παράδεισος!» ἐφωνάζεν ἡ Μαρία Νικολάγεβνα.

«Ἄς προχωρήσουμε ἀκόμη βαθύτερα 'ζεδὸν ίσκιο, Σανίν.»

Ἐλαφρῶς φυσῶντες καὶ σειντες τὰς κεφαλὰς εἰσεχθρόσαν οἱ
ἵπποι «ἀκόμη βαθύτερα 'ζεδὸν ίσκιο». Ἡ ἀτραπός, τὴν ὁποῖαν ἡκό-
λούθουν ἔλαβεν αἴφνις μίαν καμπήν καὶ ἤγαγεν αὐτὸς εἰς τινὰ
ἄρκοντας στενόν διάδρομον. Αἱ χθαραλαὶ κέδροι, ἡ πτέρις, αἱ ὄρτι-
νῶδεις πενκαὶ, καὶ τὰ μαραμένα περυσινὰ φύλλα ἐπλήρουν τὴν
ἀτραπαριανὸν ισχυρὸν ἀποναρκωτικὸν ἀρώματος. Ἀλλ' ἐκ τῶν ρωγ-
μῶν τῶν μεγάλων πετρωδῶν βράχων ἐξήρχετο δροσιστικόν, ἀνα-
ψυκτικόν πνεῦμα. Ἐκατέρωθεν τῆς στενῆς ὁδοῦ ὑψοῦντο κατά δια-
στήματα στρογγυλωτοὶ σωροὶ χωμάτων, κεκαλυμμένοι ὑπὸ πρασίνων
βρύνων.

«Halte!» ἐφωνάζεν ἡ Μαρία Νικολάγεβνα, «θέλω νὰ καθίω
ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ βελούδενιο ταπέτο καὶ νὰ ξυχάσω. Βοήθησε με
νὰ κατεβῶ.»

Ο Σανίν ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸ ίππον καὶ ἐσπευσε πρὸς αὐτήν.
Αὐτὴ ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν ὀμών του, καὶ μὲ ἐν ἐλαφρῷ πήδημα ἐπά-
τησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ ἐνδές ἐκ τῶν βρύσεων
ἐκείνων λοφίσκων. Ο Σανίν κρατῶν ἐκ τῶν ἡνίων ἀμφοτέρους
τοὺς ἵππους ἔμεινεν δρυδὸς ἐνώπιον τῆς.

Ἡ Μαρία Νικολάγεβνα ἐστρεψε πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματά της.
«Σανίν, μπορεῖτε νὰ λησμονήσετε;»

«Ο Σανίν ἐνθυμήθη ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶχε συμβῇ τῇ προτεραιᾳ
ἐσπέρα ἐν τῇ ἀμάξῃ.

«Εἶνε ἐρώτησις αὐτὴ ἡ μομφή;» εἶπε.

«Ποτὲ εἰς ὅλη μου τὴν ζωὴν δὲν εἶχα νὰ μεμφθῶ κανένα.

Εἰπέτε μου . . . πιστεύετε τὰ μάργα;»

«Γι;»

«Τὰ μάργα . . . τὰ μάργα τοῦ ἔρωτος — ζεντρεῖτε; έκεινα
ποῦ βρίσκουνται 'ζτά τραγούδια μας, 'ζτά ρωσικά τραγούδια τοῦ
λαοῦ . . . »

«Α! αὐτὰ ἐννοεῖτε!» εἶπεν ὁ Σανίν βραδέως.

«Ναι, αὐτὰ τὰ μάργα ἐννοῶ. Ἐγὼ τὰ πιστεύω . . . Καὶ
σεῖς ἐπίστεις θὰ τὰ πιστεύετε.»

«Μάργα . . . Μάργα τοῦ ἔρωτος . . . » ἐπανελάμβανεν
ὁ Σανίν. «Τὰ πάντα εἶναι δυνατά 'ζεινατά τὸν κόσμο. Προτέρεα
δὲν τὰ ἐπιστευα . . . ἀλλὰ τώρα τὰ πιστεύω. Βλέπω τὸν ἐαυτὸν
μου πολὺ διαφορετικό . . . »

Ὁ Σανίν Νικολάγεβνα ἐγείνεται σύννους καὶ ἐστρεψε τὰ βλέμ-
ματα εἰς τὰ πέριξ.

«Αὐτὸς ὁ τόπος ἐδῶ . . . μοῦ φαίνεται πῶς τὸν γνωρίζω.

Σανίν, κυτάζετε μιὰ στιγμή, Δινήσκεται πότισον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ δέν-
τρο ἐνας κόκκινος ἔβδολος σταυρός.»

«Ο Σανίν ἀπεμακρύνθη κατά τινα βίματα.

«Ναι», εἶπεν, «ὅ σταυρὸς εἶνε ἐκεῖ.»

«Η Μαρία Νικολάγεβνα ἐμειδίσαε.

«Α, ώραια! Ξενώ ποῦ εἰμαστε. «Εως τώρα δὲν ἔχασμε τὸ
δρόμο. Τὶ κτύπος εἰν' αὐτός; Μήπως εἶνε κανένας ξυλοκόπος;»

Ο Σανίν ἐξήτασε διὰ τοῦ βλέμματος τὸ πυκνὸν μέρος τοῦ
διαστού.

«Ναι . . . εἰν' ἔνας ἄνδρωπος, ποῦ κόπτει τὰ ζηρὰ κλαριά.»

«Πρέπει νὰ σίσξω τὰ μαλλιά μου» εἶπεν ἡ Μαρία Νικολά-
γεβνα «Ἀν μ' ἐβλέπετε έτσι καθὼς εἶμαι, εἰμποροῦσε νὰ λάβῃ κακές
ὑπόψιες.»

«Ελαβε τὸν πῖλον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της καὶ ἤρχισε νὰ πλέκῃ
τὴν μακράν της κόμην, σιωπηλὴ καὶ σοβαρά. Ο Σανίν ιστάτο
εἰσέτι σύπροσθέν της . . . Αἱ ἀρμονικαὶ γραμμαὶ τοῦ σώματός
της διεγράφοντο εὐκρινῶς ὑπὸ τὰς σκοτεινὰς πτυχάς τοῦ φορέατος.

Εἰς ἐκ τῶν ίππων ἐσείσθη αἴροντας διόπιθεν τοῦ Σανίν. Καὶ
αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤρχισε νὰ τρέμῃ ἀκούσιως καθ' δλα του τὰ μέλη. Τὰ
πάντα εἰν αὐτῷ εὐρίσκοντο ἐν συγχύσει: τὰ νεῦρά του ἡσαν τεταρένα
δις αἱ χορδαὶ μουσικοῦ ὄργανου. Δὲν ἐκφεύδετο δὲ εἶτεν διὰ βλέ-
πει τὸν ἐντό του πολὺ διαφορετικό. Πραγματικῶς ἡτο
μεσημέριον. Ολόκληρος ἡ ψυχή του συνεκεντροῦσε εἰς μίαν
μόνην σκέψιν, εἰς μίαν μόνην ἐπιτυμνίαν . . .

«Η Μαρία Νικολάγεβνα ἔρριψε πρὸς αὐτὸν ἐν βλέμμα δια-
περαστικόν.

«Ἐτσι, τώρα τὰ πάντα εἶναι ἐν τάξεις» ἐψιθύρισε καὶ ἐφόρεσε τὸν
πῖλον της. «Δὲν θέλετε νὰ καθίσετε; Εδῶ, κοντά μου. «Οχι, πε-
ριμένετε ἀκόμη . . . Μήν καθίσετε . . . Τί εἰν' αὐτό;»

Διὰ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, διὰ τῆς ἀτραπαριας ἡκούνετο
ὑπόκωφος, διαρκής κρότος.

«Βροντὴ νὰ εἰν' αὐτό;»

«Φαίνεται νὰ ἡτο βροντή,» ἀπεκρίθη ὁ Σανίν.

«Α, τότε γιὰ μᾶς θὰ εἰν' αὐτὸ ἐօρτή, ἀλληνὶ ἐօρτή καὶ παν-
γυρις! Αὐτὸ ἡτο τὸ μόνον δποῦ μᾶς ἔλειπε!»

«Ο ύπόκωφος κρότος ἡκούσθη ἐκ δευτέρου, ἐγείνεται ισχυρότερος
καὶ ἐλαζεν ὡς δυνατός πάταγος.»